

УДК 330.322.14

Коцюбинська Людмила

Український інститут експертизи сортів рослин
м. Київ, Україна

ДО ПИТАННЯ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН

Функцію формування національних сортових рослинних ресурсів, що визначають рівень продовольчої безпеки держави, в Україні покладено на державну систему з охорони прав на сорти рослин.

У зв'язку із підвищенням вимог до експертизи сортів рослин, вступом до міжнародних організацій у сфері сортовивчення і сортовипробування, виникла необхідність у коригуванні сучасної структури державного регулювання якості та реєстрації сортів рослин [2].

Виконання Державної науково-технічної програми експертизи сортів рослин неможливо досягнути без сучасної техніки, лабораторного обладнання та інших об'єктів, які утворюють матеріально-технічну базу закладів експертизи.

У зв'язку із фінансово-економічною кризою та дефіцитом бюджету фінансування закладів експертизи було скорочено, витрати на придбання основних засобів, капітальне будівництво, капітальний ремонт та реконструкцію основних фондів, придбання обладнання і предметів довгострокового користування у 2013 та 2014 рр. практично не були передбачені.

Аналіз обсягів основних засобів закладів експертизи державної системи сортовипробувань у 2012–2014 рр. показав, що найбільшу питому вагу в структурі основних засобів займають транспортні засоби (36,7%), а також машини та обладнання (33,6%). У 2013 р., порівняно з 2012 р., залишкова вартість перших зменшилася на 64%, а других – на 97% (у 2014, порівняно з 2013, – на 29 та 61% відповідно).

Таким чином, тенденція до зменшення вартості основних засобів закладів експертизи як потенційного джерела високоефективного використання фінансових, трудових та інших ресурсів, має негативний вплив на створення перспектив для подальшого розвитку закладів охорони прав на сорти рослин. Відповідно виникає проблема оновлення та розширення матеріально-технічної бази, яка набуває першочергового значення і потребує вирішення, яке можливо здійснити за рахунок інвестиційного забезпечення системи охорони прав на сорти рослин.

З метою аналізу напрямів інвестування державної системи охорони прав на сорти рослин досліджено розподіл бюджетних коштів, що виділяються закладам експертизи відповідно до проекту кошторису, за окремими статтями видатків.

Поточні видатки на підтримку діяльності закладів експертизи значно перевищують капітальні видатки (у 2012 р. капітальні видатки склали лише

9,6%, а у 2014 – 6,6% від загальної суми видатків), які б могли використовуватися для інвестиційного розвитку державної системи охорони прав на сорти рослин.

Основними напрямками фінансування можна вважати інвестиції в основні засоби, інвестиції в приріст оборотних активів, а також інвестиції у кадровий потенціал. Аналіз обсягів інвестування філій Інституту показав, що тенденції фінансування системи охорони прав на сорти рослин (валові інвестиції), у 2014 р. порівняно з 2012-им, збільшилися на 1% для інвестицій в основні засоби, на 75% – у приріст оборотних активів. Хоча безпосередньо розмір фінансових ресурсів в основі засоби, які можна спрямувати на економічний розвиток філій Інституту та їх подальші перспективи (чисті інвестиції), зменшився на 3%.

Забезпечення розвитку державної системи охорони прав на сорти рослин повинно здійснюватися за такими напрямками: 1) нормативно-правове забезпечення; 2) кадрове забезпечення (створення сучасних центрів підвищення якості освіти та атестації працівників у сфері охорони прав на сорти рослин); 3) науково-проектне забезпечення (стимулювання наукової діяльності у сфері охорони прав на сорти рослин); 4) ресурсне забезпечення (проведення оновлення матеріально-технічної бази філій Інституту); 5) фінансове забезпечення (пошук позабюджетних джерел фінансування філій Інституту).

Достатнє реальне інвестування та ефективне використання державних коштів, направлених на реалізацію Державної науково-технічної програми експертизи сортів рослин, дасть можливість стимулювати селекціонерів вкладати кошти в селекцію рослин і виробництво насіння на своїй території; обмінюватися власним досвідом і використовувати практику інших держав-членів УРОВ, підвищить ефективність та конкурентоспроможність національної селекції, особливо за умов переходу на нові стандарти галузі сорто випробування у зв'язку з євроінтеграційними процесами.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин»: за станом на 02.03.2014 р.; Верховна Рада України; Закон від 21.04.1993 № 3116-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.

2. Василюк П. М. Організація та діяльність Державної служби з охорони прав на сорти рослин України / П. М. Василюк // Наукові праці істор. фак-ту Запорізького національного університету. – Запоріжжя: ЗНУ, 2013. – Вип. XXXVI. – 320 с.

3. Нормативні витрати на проведення експертизи сортів рослин / за ред. П. Т. Саблука, В. А. Хаджиматова, М. І. Кісіля, О. В. Захарчука. – К.: Алефа, 2009. – 679 с.